

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 63 (1949)

Artikel: Per s'ancleir vot buna viglia
Autor: Uffer, Giatgen
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-217715>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Per s'ancleir vot buna viglia

da Giatgen Uffer

En gi radiofonic, do a la radio Beromünster igl on 1948

Persunas:

Tumasch Raschler, pour ed ustier

Mierta, sia donna,

Gion, lour fegl

Mengia Caprau, fantschela

Felix Nuotin, veterinari

Marionna Tgaclo (da Mulegn)

Taimp: Durant l'amprema guera mundiala.

I. ACT

1. scena

(Tumasch e Mierta sesan a meisa).

Tumasch: Ia turn e't dei, i fiss sto pi inditgia, schi Gion vess sa luia da maridar. — Igl è cler, ena femna giuvna an tgesa stuainsa aveir. La lavour scumainza a surpassar las tias forzas. Ma stogl propa esser ena fantschela? Na vess Gion betg savia — — —

Mierta: Gion reiva anc bod avonda sot igl giouv da la lèt看.

Tumasch: Igl giouv da la lèt看! En giouv tgi squitscha la tuttona faschez vusotras da la lèt看. U vol te forza sustigneur tgi la tia lèt看 seia stada giouv passant? Tge at ò damai mantgea, he?

Mierta: Oss ossa, angal betg agiteschat puspè per navot.

Tumasch (*vilo*): Betg agiteschat, betg agiteschat — ia n'am agitesch navot! Varda angal tgi te na vignas betg an agitaziun, schi te as d'antschever a travagler cun ena fantschela. Te pudarossas anc amprender la pazentga.

Mierta: O, an quel gro ia va fatg tras tar tè ena buna scola.
(*Cun en suspeir*): Ia canosch la pazentga.

Tumasch: Te as exercito ve da mè la pazentga ed ia va amprandia ve d'igl ties teissa l'agitaziun. Quegl teira guett.

Mierta: Gea gea, ainten la veta capettigl savenz da stueir far en stretg e trer guett, er sch'igls quints n'en betg angulivos. Noua ins rivess, sch'ins less metter tot sen la peisa d'or? — Ma quegl tgi risguarda la pazentga cun la fantschela vogl forse pi lev da s'adisar cun quella tgi cun ena breit. A la fantschela post a la fegn dar la porta schi na vo betg. Ma ast en'eda ena breit an tgesa, post forse far en bel de tez igl fagot e sorteir.

Tumasch: Ia less veir quella tgi vess da metter Tumasch or da la sia tgesa, ha ha ha.

A propos, ved emda vessla da rivar questa fantschela, u betg? Schi te vessas agl manc pladia egna da cò anturn, ma tgi stò propa esser egna da leusi cugl sies ge ge-buc buc, ia na sa betg noua tgi te as gia la testa.

Mierta: Ia na sa betg ancleir, scu te pos aveir ena tala aversiun cunter ena Sursilvana. Tant tgi ella seia schigliò andretga schi tg'ella raschuna da Sur- u da Sotselva, quegl n'amporta bain navot. — Ma da mies saveir n'ast betg sbitto adegna las Sursilvanas, u betg?

Tumasch (*sursto*): Hm, quegl, he — cò ast oss en'eda raschun. Lezz'eda erans tots igls mats da la vischnanca tschorvantos, nars ve da quella tschaloura tgi dava mintgatant scadanadas e sadadas. Ma a la fegn vainsa gia tots ple furtegna tgi giudezi, tg'igl è rivo lez amploster se da la bassa ed è ia cun ella. Quel savaro tg'el ò donna.

Mierta: E vusoters naruns fissas ias tras igl fi per ella.

Tumasch: Ed ossa am rubetschas propa ena Sursilvana an tgesa. Ma quegl veisa oravant, cò vign discurria rumantsch-surmeir e betg tschalouer, ancletg?

Mierta: An mintga cass na fascharonsa betg schi tup scu vus-oters cun la vossa Lisa da la posta, tgi per az far da gronds e sabis discurrivas tudestg, e tge tudestg? En Tudestg vess pudia far tgimirolas lumbardas, tarlond las vossas blastemas. Vus-oters cartevas er tgi fiss pi bi d'ornar la tgapela cun plemas estras tgi cun las flours digl agen sulom.

Tumasch: Te pos aveir en tant raschun. Ma ischan nous la colpa, schi na s'ancligiain betg migler tranter igls differents idioms rumantschs?

Mierta: Per s'ancleir vot buna viglia! Nous stuain finalmaintg ans far libers digls tups pregiudezis vigls.

Digl rest varo ia da traftger igl bler cun la fantschela. Te sas bain far segns scu igls mets, schi te na vot betg discorrer cun ella.

Tumasch: Ia niro bain az far ancleir, tè e la tia tschaloura, angal dò peda. — E Gion viglia ossa er far ancleir raschun. Anfignen ossa el ò adegna catto la veia d'untgier, schi ia lever igl raschieni da questa vart. Ia na sa betg tgi tg'el sumeglia cun la sia testa deira, mè parneda franc betg.

Mierta: Da tè varo'l probabel la mievlada e calmezza!

Tumasch: Vol te forsa sustigneir tgi Marionna da Mulegn na fiss betg ena stupenta parteida per Gion? Ast via cun tge movel tgi l'è eida ad acla l'oter de?

Mierta: Ma ia crei tgi Gion vegia da maridar la matta e betg igl movel u l'acla. E schi el na santa betg amour per quella parsuna, schi na sast betg igl sfurzar.

Tumasch: Tuppadads! Amour, amour — l'amour svanescha, bellezza stulescha — la retgezza suletta tigna pitg!

Mierta: Vardas mo, danonder ast quest bel vers?

Tumasch: Da mamez, quegl è la mia filosofia!

Mierta: Ia crei tgi te faschessas miglier da filosofar e laschar a Gion igl maridar. — Cò reiva'l gist.

2. scena

(Gion reiva giu dad acla e posa igl schoff latg sen meisa)

Gion: Bun de!

Tumasch: Bun de Gion, te reivas bod. Quegl è dretg, igl pour stò tschiffer igl de per la testa e betg pigls peis.

Gion: Ia vess pudia rivar pi bod, ma va stuia gidar a Marionna metter aint l'armainta tgi la niva betg aint cun tot. I para propa tgi savoiran la premaveira. Ma avant tgi na seia erva sen la pastgira ponigl anc dei spitgier.

Tumasch: Stupent' armainta ò la Marionna, betg?

Gion (*magliond*): Betg mala.

Tumasch: Ed ella è ena stupenta matta, he!

Gion (*scu soura*): Betg mala.

Tumasch: E tge stupent' acla tgi ella ò se Tgamunt!

Gion (*scu soura*): Betg mala.

Tumasch (*furious*): Betg mala, betg mala — tge betg mala.

(Giond an rabgia giuador): Te isch adegna igl madem glimari.

3. scena

Gion: Tge glinadi egl anc oz? Am para tgi bap na vegia betg gist buna luna. Tge ò'l puspè?

Mierta: Oz è'l bain marvegl an rabgia parveia da la fantschela tgi ò da rivar l'otr' emda.

Gion: Oramai antscheva'l a taimp. Ia va marveglia scu quegl niro ad eir. Partge è'l veiramaintg cuntrari ad ena fantschela?

Mi erta: El n'ò navot cunter ena fantschela, ma el na pò betg travonder tgi va pladia egna da Surselva. El manegia tgi n'ans ancleian betg.

Gion: Quegl è angal ideias sanastradas da las generaziuns passadas. Ia va via quegl bain avonda igl anviern passo tgi vain fatg sarvetsch a Mustèr. Engiadines, Sursilvans e nusoters da Surmeir e da Schons, mintgign discurriva scu igl pecal igl era carschia, e tot s'angligiva sainza fadeia.

Mi erta: Te as raschun, Gion. Igl betg s'ancleir dareiva per buna part d'ena tschert' ambiziun locala tgi crei, angal igl agen vegia dretg d'exister e stoptga dominar dappertot. L'amour pigl lungatg matern, en poèt stema vicendevla e surtot la buna viglia mettan or da peis tottas difficultads. Ed a mè para tgi la giuventetna seia an quel gro sen miglra veia tgi igls taimps passos.

Gion: Mamma, te n'am as betg anc detg danonder tgi questa fantschela è. Scu l'ast cattada?

Mi erta: Ia va mess en' annunztga sen la gasetta romontscha. La matta è da la Lumnezia, Mengia Caprau.

Gion (*anetg*): Tge — tge deist cò?

Mi erta: Mengia Caprau. Cò, post liger tez l'offerta. La brev am fò ena bun' impressiun.

Ia stò ossa eir ved la mia lavour. Ma, avant tgi n'ambleida, an curt rivarò igl veterinari, te stos eir cun el se Tgasura a virular la muaglia. Varda tgi te seias pront e betg fò spitgier. (*Ella vo.*)

Gion (*ligia*): Jeu sperel che vus sappies acceptar mia offerta e restel cun tutta stima — — Mengia Caprau.

(*Posa.*) Quegl fìss betg schi mal. — Quegl na vo betg! Mai ple tgi quella dastga neir an tgesa. (*I splunta.*) Anavant!

4. scena

Felix: Bun di, Jon.

Gion: Bun de, Felix. Te am reivas gist dretg. Peglia plaz.

Felix: Ma nus nun avain temp da'ns tratgnair. Nus stuvain partir subit, scha lain tuornar amo ad uras.

Gion: Ossa igl amprem ast da tarlar mè. Virola e malateia son spitgier.

Felix: E bain, che malatia hast alura tü, meis char?

Gion: Anc ossa suna san. Ma i savess dar malateia avonda ainten questa tgesa. Angal terla. — Te ta ragordas bain anc da la Mengia Caprau tgi vain amprandia a canoscher a Mustèr igl anviern passo?

Felix: Schi schi, ma sast, imprais a la cugnuoscher hast tü, meis char. Tü eirast quella jada inamurà, cha tü nu chattaivast plü la via. Ma e che aise dimena cun quaista bella Mengia?

Gion: Painsa angal, l'otr' emda reiva quella cò an tgesa mea scu fantschela. Tge deist da quegl? Quegl na vo betg!

Felix: Ma tü hast la furtüna chi at cuorra davo. Eu per üna jada füss cuntaint, scha ma marusa gniss in chasa mia. E tü pluffer stast qua sco ün pigliat bagnà a dir cha quai nun ia.

Gion: Ma scu fantschela, ancleist tge tgi quegl vot deir. Mengia la mia fantschela!

Felix: Tant meglder! Sast, sch'ella ais be fantschella, e tü vez-zast ün bel di cha que nu va, o ch'ella nu't plascha plü, poust tü la dar la porta. Ma üna jada ch'ell' ais ta duonna — — —

Gion: Ossa lascha igl spass d'ena vart e deiam pitost tge tgi va da far. Ia na sa tuttegna betg cunceder tgi Mengia davainta la mia fantschela!

Felix: E bain, lura nu dà quai otras vias co cha tü fetschast da quaista fantschella ta duonna. E spranza, ta duonna pudarà lura gnir in chasa, nischi, Jon?

Gion: Parneda n'ischans betg anc schi gliunsch. Mies bap è d'enoter pareri. Per l'egna less el sur morta fegn tg'ia pigliess Marionna da Mulegn. E per l'otra ò'l en'aversiun tot speciala cunter ena Sursilvana gio a muteiv digl lungatg. Quegl dess igl detg tumult, schi ia mussess l'intenziun da neir an tgesa cun egna da leusi! Na na, Felix, quegl na vo betg.

Felix: E voust tü lura renunzchar a ta chara Mengina?

Gion: Mai ple! Ma sast, schi agesch cò mengia anetg schi suna gio giu per la glatscha. Ia stò urdeir la tgossa en po fegn. Sast, ia carteva da persvader igl amprem mia mamma e pir sieva riscar l'attatga agl bap. Ma quest bel pladeir fantschela am fò eir tot igls mies plans or per l'ava.

Felix: Be nu perder il curaschi Jon. Nus lain far hoz novs plans. Ma uossa aise uras da partir. Sün via lain lura vaira quai cha savain far.

Gion: Per furtegna vaia dad eir pusman an sarvetsch. Igl è migler tgi na seia betg cò cur tgi questa bela fantschela reiva.

Felix: Cha quaist' annunzcha disgrazchada ha güst stuvü arrivar in man da ta marusa!

Gion: Igl diavel tgi porta annunztgas e gasettas — — —

Felix: e marusas! (*Partan.*)

II. ACT

1. scena

(*Mengia sesa a meisa e cusa*)

Felix (*aintra*): Bun di, giunfra Mengia.

Mengia: Bien di, bien ònn! Cun tgei astg jeu survir?

Felix: Ch'Ell' am porta ün magöl vucligna, per plaschair.

Mengia: Bugen! (*Mattond se*): En sanadad.

Felix: Grazcha. E co va quai adüna?

Mengia: O ei varga. Cu in ei sauns e po luvrar ston ins se cuntentar. Mo vus essas gia aschi ditg cheu, saveis vus aunc buca plidar igl idiom de Surmir?

Felix: Eu sun quia fingià trais ans e savess manaivel discuorrer l'idiom dal Surset. Ma sa'La, quai ais üna plufraria da lair discuorrer cun fadia ün oter idiom. Quai nu fa da bsögn, perche mincha Rumantsch sa e po incler tuots idioms da nossa favella, schel as da be ün pa fadia.

Mengia: Quei ei ver. Ei fuva aschi bi önn d'unviern a Mustèr, cu mintgin paterlava sia atgna tschontscha e tut che se capeva stupen. Ei deva bein enqualin d'Engiadina ne de Surnir che carteva de stuer plidar cun mei sursilvan, mo quei tunava aschi mal ch'in stueva bunamein bargir.

Felix: Ma ils plü grands asens eiran amo quels chi gnivan nanpro cun tudais-ch. Sgüramaing avaivan quels la persvasiun da passar per plü sabis co tschels e nu vezzaivan chi's faivan ridiculs.

Mengia: Mo quei ein quels dil grond tschupi,
che han suten mo pauc tschurvi!

Felix: Quai es vaira! Ma uossa alch oter, giunfra Mengia. Eu L'ha dit fingià ils prüms dis ch'Ella ais arrivada quia, ch'Ella saja gratiada in chasa da seis Jon. Eu m'impais cha'ls genituors nu sapchan amo nüglia da vossa amicizcha?

Mengia: Quels san aunc nuot de quei.

Felix: E sar Tumasch, ha'l amo adüna tant' aversiun per la Sursilvana?

Mengia: Ussa va ei empau megler. El ei buca pli aschi maltschecs sco antruras.

Felix: Tant meglder! Alura lain hoz provar da t'il cunvertir interamaing. Ma Ella sto güdar, uschigliö nu rivain a böt.

Mengia: Tgei savess jeu lu far cheu. Forsi rugar sar Tumasch cun mauns en crusch, ch'el vegli po dar a mi siu Gion? Na na, sche lez ha bugen mei, sche duei el se duvra e perschuader il vegl ch'in sappi era viver cun ina de leusi.

Felix: Ch'Ella nu fetscha tort a Jon, el fa tuot quai chi ais pussibel. Ma cun teistas dūras sco sar Tumasch as stò ir be planet.

Mengia: Sch'ei se tractass de far in tec giu pil nas a sar Tumasch, lu voless jeu bein era gidar empau leutier. El mira ge aunc adina la tschaloura per ina caussa de pauc.

Felix: Scha Surselva ed Engiadina as tegnan insembel, stuarà eir Surmir dar il man a la pasch. — Ella sto be laschar crajer a sar Tumasch cha nus duos sajan imprumiss, e cha in duos mais fetschan nozzas. Il rest ch'Ella lascha be pensar a mai.

Mengia: Quei san ins bein far. Mo jeu audel a vegnend sar Tumasch. Jeu mond on cuschina. Mirei vus sco vus vegnis a mauns cun quei schani. (*Ella vo.*)

2. scena

Tumasch (*clamond anavos*): El duess eir a sa far arder cun lasias filistoccas. — A, bun de, Felix.

Felix: Bun di, sar Tumasch. Alura co va quai adüna?

Tumasch: Scu vogl? Quegl post pressapac t'immaginar scu tgi vo. Lavour tg'ins na so betg noua antschever, Gion tot on an sarvetsch, ed ossa igl diavel ans maina anc notiers questa bela malateia. Ossa sast scu tgi vo! Igl mond antier è striuno!

Felix: Il muond ais be quai cha'ls umans fan d'el. Ma nu provar da'l portar. Laschain cha'l muond ans porta, quai ais bger meglider.

Tumasch: Vusoters giuvenasters pigliez igl mond a la leva. Spitgè angal anc en pèr ons, igl giudezi vign aloura tot da sasez.

Felix: E bain, perche alura as dar fadia d'imprender quai chi vain davo svesa? Eu per üna jada spet pachific sül arriv dal güdizi.

Tumasch: Te ast er spitgia pacific la malateia, anvezza da piglier a taimp las precauziuns necessaras. Ossa vainsa la salata.

Felix: Sar Tumasch, nu vain fat tuot quai chi giaschaiva in nos-sas forzas. Ma quai nu güda nüglia, scha las plü simplas prescripziuns nu vegnan cuschidradas.

Tumasch: Scu diavel egl er ia, tgi la malateia ans è rivada da flanc aint, e gist tigl movel da Marionna se Tgamunt? Ve l'alp Drossa tgi confinescha cun Tgamunt era la malsogna tant scu passantada. Noua schea cò la colpa?

Felix: Quai am displascha da stuvair discreditar üna persuna chi gioda tuot sa stima. Ma quaista jada nu poss eu far oter. Quai ais vaira cha la malatia ais ruott'oura pro'l muvel da la Marionna. Ma hoz nu'm dà quai da buonder davo cha sun gnü a savair cha quaista giuvnetta artschaiva mincha saira la visita dal signun da l'alp Drossa. Qua vezzarà'L aint eir El cha tuottas prescripziuns sun vanas.

Tumasch (*perplex*): Te pos esser en grond bagliaff.... Marionna da Mulegn — igl signun da la Drossa — Felix. Quegl n'è betg la verdad!

Felix: E perche nu po quai esser vaira?

Tumasch: Parquegl tg'igl è manzignas. — Ena matta scu Marionna, sa lascher aint cun en toc — bah — bah. Felix, quell'è ena grossa.

Felix: Eu t'il raquintarà l'inter affar ed alura vezzarà'L cha quai ais pürmassa la püra vardà. Be l'oter di am gnit quai ad uraglia cha Marionna artschaiva visitas nocturnas sün Tgamunt. Per far la chosa franca pigliet alura la pulizia e nus fettans insembel la guardia. E pelvaira, vers las ündesch, quai d'eira ün bel cler-glüna, arrivet ün hom sü da la bos-cha e laschet udir trais jadas il clam dal püf. — In stüva da Marionna vain subit cler, e pac mumaint davo artschaiva la giuvintschella cun bratscha averta seis tuschander.

Duos dis davo stuvet eu constatar la malatia in stalla da Marionna. Che disch El uossa da quai, sar Tumasch. Il fat ais plü co cler.

Tumasch: Ia na sa. — Ia va anc ossa fadeia da creir tot quegl. Marionna, ena matta schi pulita duess esser capavla — — —

Felix: O quella ais capabla da manar a nus tuots pel nas. Quella ha la porta averta per minchün. Ma ella ais fingià denunzchada, e per intant ais ella consignada per trais eivnas sü Tgamunt a far penitenzcha insembel cun seis muvel.

Basta, sar Tumasch, uossa lain vair co cha quaist affar giarà a finir. — Ma hoz sun eu gnü per ün oter motiv.

Ch'El am dia üna jada avertamaing, ais El cuntaint da sa fantschella?

Tumasch: Cuntaint u betg, oss è'la cò. Quegl tgi risguarda las lavours digl fons suna fitg cuntaint. Vol saveir tge tg'ella am ò detg cur tgi va managea, ella seia forse en po pitschna per la nossa gronda lavour, he —. Mo la lavur ei giun pleun! Ossa cò ast, metta giun casatga.

Ma deiam, tge at interessescha da la mia fantschela, sch'igl è lubia?

Felix: Nus lain trar a la cuorta. L'inviern passà cha vain fat militar a Mustèr n'ha eu imprais a cugnuoscher la Mengia. Our da quista cugnuschtscha s'ais alura fuormada cul temp üna profunda amur vicendaivla, e nus eschan dimena decis da far nozzas in duos mais.

Tumasch: Igl diavel tg'at porta — hm — he — ia gratulesch. Ma ia stò tuttegna at deir, oz am paras d'aveir aint tot las streias. Igl amprem questas belas novitads da Marionna, ed ossa am dacleras sainza nign schinetg, te am geias cun la mia fantschela. Ma cò lessa aloura deir er ia anc duas parolas.

Felix: Ma ch'El nu dia plü nüglia, sar Tumasch. Quia nun aise plü da dir alch. La Mengia disdirà prossmamaing sa piazza scha quai nun ais amo dvantà.

Tumasch: Quegl fiss la pi bela! Ia dun speisa e paia a la fantschela e varo er igl dretg da deir la mia raschun.

Felix: Scha la giuvna voul as maridar, nu valan plü las radschuns dal patrun. El ais oramai stat sü massa tard, sar Tumasch.

Tumasch: Felix, ia at dun en bun cunsegl: Femnas e bovs tschertga an ties paeis. Nous da Surmeir vain gio fadeia d'ancleir igl sursilvan. Sco vol aloura te far ancleir igl ties vallader?

Felix (*declamescha sortend*):

Vallader o putèr, quai nun importa,
la vair' amur devra mincha porta.

(*El sorta.*)

III. ACT

1. scena

(*Tumasch e Mierta. Questa igl leia se en bratsch*)

Tumasch: Au — au — au!

Mierta: Oss ossa, vegias en mioul pazentga.

Tumasch: Pazentga, pazentga — ia va adegna gia pazentga,
ma en' eda fuila!

Mierta: Ossa stò quiet cugl bratsch schi te vol tgi migliurescha.

Tumasch (*cun en suspeir*): Ossa ischans bain ambattias, u betg?
Ia qui cun en bratsch struptgia, Gion n'ans turna betg ple digl
sarvetsch, ed ossa reiva anc quest bandia d'en veterinari ed
ans mareida d'avent la fantschela. Sen quel vaia ena futta tg'igl
pudess strubar igl culez.

Mierta: Tge vol far? Schi els vottan usche, na savainsa betg
igls impedeir. Mintga carstgan ò la sia libra voluntad.

Tumasch: E schi la mia voluntad fiss ossa, tgi questa fantschela
resta cò tar nous, na vala questa betg tant scu quella da quel
bindun?

Mierta: Ma tgera te, la tia logica stò ceder davant la vusch
d'ena giuvn' amour.

Tumasch: Tgi la ceda la logica, ma ia na ced betg. Ia na poss
simplamaintg betg tuager tgi quel baitun d'en vallader ans
peglia d'avent la fantschela.

Mi erta : Te as tot an egna gronda simpateia per la tschaloura. Pi bod te discurrivas otraveisa.

Tumasch : Quegl n'amporta navot. I sa tratta oss tgenegn tgi stò ceder. Per veia da mè tgi l'oter geia per donnna noua tgi crescha igl pever. La mia fantschela stat cò! Ensanoua stogl dar ena veia, e schi vess da metter sotsour l'antiera vischnanca.

Mi erta : Ia savess forse ena veia, ma la saro betg siva igl ties gost. Varda tgi la fantschela davainta la tia breit. Gion duess el spusar Mengia, aloura ist or da tottas.

Tumasch : Donna, te isch en anguel, en veritabel anguel. Ia na vess maiple dastgea deir quegl tgi va panso trasor sieva tgi Felix am ò raquinto questas belas tgossas da Marionna. Te as propa ligia igl mies partratg.

Mi erta : Ma ia tem tgi igl ties partratg reiva enpo tard. Schi Felix e Mengia èn gio schi anavant cun lour amiceztga na savaronsa far navot. E tgi so schi Gion fiss dispunia d'apruvar igl noss plan?

Tumasch : Gion fascharo ia esser cuntaint. Ia igl mussaro tgi tgi cumonda.

Mi erta : E Mi erta, vol cumandar er a lezza, tgi tg'ella ò d'aveir gugent?

Tumasch : Quegl è tschert en oter affar. Ia na raschun betg gugent cun femnas da talas tgossas. Va gia starmaint avonda cur tgi va gia da dumandar tè. Sas tge, discorra te cun ella. Vusotras femnas ischas pi versadas an quel gro. — Ia vign an tgombra a pussar en mument. Antant prova te da la persvader. Quegl fiss ena festa, schi nissan da far egna a quel blagori da l'Engiadegna.
(Vo.)

Mi erta (*suletta*) : A mè fiss bain agradia schi Gion e Mengia dessan en pêr, ma va tema tgi seia mengia tard.

2. scena

Mengia (*antrond*): Dunna Mierta, preparein nus quessera de far paun? Igl ei mo aunc dus cheugiu.

Mierta: Quegl faschainsa duman, Mengia. Oz vainsa oter da far, vea no e scultam.

Mengia: Sche tgei pia?

Mierta: Scu va santia ast l'intenziun da'ns bandunar bain spert. Ia at giavisch da cor totta furtegna. Ma i fò malaveta d'at perder schi bod. As te er bain pondaro igl pass tgi te stas per far? Te n'am deis navot? Agl manc restas an vischnanca, quegl am fò plascheir. Schi te as forse en'eda basigns d'en bun cunsegl aint igl ties tigneir-tga, post neir tar mè sainza schinetg. — Sast Mengia, tar mè veva gio sa dasdo la speranza tgi te rastessas co per adegna, per antant scu fantschela, e pi tard, tgi so — — (*suspeir*). Gea gea, nusoters vigls faschain plans ed igls giuvens igls teiran tras.

Mengia: O vus esses aschi buna cun mei. Jeu engraziel de tut cor. Mo jeu — — —

Mierta: Tge ast anc d'am deir? Ast anc ensatge tg'at squitscha igl cor. A mè post cunfidar scu ad ena mamma.

Mengia: O cara dunna Mierta. Cun vus sai jeu buca far pli vinavon quei tup teater. Jeu vi pli bugen confidar a vus tut. Igl ei nutta ver che jeu maridi il veterinari. Jeu hai neginas marveglias de quel. (*Bargiond*): Mia amur stat zanua auter.

Mierta: Ia crei bod d'angivinar igl muteiv da questas larmas. Per navot n'ò Gion betg mido calour cur tg'el ò ligia la tia offerta. Ma partge aloura tot questas fintas?

Mengia: Il Gion ha raquentau a mi de l'aversiun dil bab per ina Sursilvana. Nus essen lu seconvegna de tener zuppada nossa amur entochen ch'il temps vegni en agid a nus. — Jeu hai saviu nuot ded arrivar cheu en sia casa, schiglioc havess jeu maipli acceptau la piazza. — Tschei di ei lu vegniu il veterinari ed ha detg, el vegli sesprovar de surventscher ils pregiudezis de sar Tumasch. Jeu degi mo schar crer, che jeu segi sia spusa,

tschei fetschi lu el. Jeu hai tupamein consentiu, mo ussa poss jeu buca pli.

Mo per l'amur de Diu, schei nuot cun sar Tumasch. Tgei figura stuess jeu schiglioc far?

Mi erta: Ia na canosch betg igls plans da guerra da Felix. Ma scu am para, ò el guadagnea la battaglia. Daple na saia parneda betg d'at deir, ma ia vei tgi la tgossa catta ena buna fegn. (*Vurdond or da janestra*): O! varda tscho, Gion reiva. Prubabel ò el survagnia cunghedi. Mengia vo dabot sen la tia tgombr e spetga anfign tg'at clom. Pir vegias bun curasch. Ma igl teater digls omens lainsa lascher giuier a la fegn. Vo, tger unfant, ia at clamaro tigl gi final. (*Mengia vo.*)

3. scena

Gion (*reiva, metta satg e schluppet ad antgerna*): Buna seira, mamma!

Mi erta: Buna seira, Gion. Dia seia ludo tgi te reivas. Cant dei post star?

Gion: Disch deis. Ia na sa betg tgi tg'am ò procuro cunghedi. Ia na veva betg dumando en tal. Ier seira am cloma igl tgipitoni ed am dei, ia vegia disch deis cunghedi. Prubabel igl varoia vurdo en po tgutg, partge l'am ò detg, schi na plaia betg possa far sarvetsch anavant.

Mi erta: Nous vain dumando congèdi per telegraf, cun bap s'esser fatg mal ad en bratsch. I n'è per furtegna betg nosch, ma el na pudaro betg luvrar per otg u disch deis. Cò reiva'l sez.

Tumasch (*antrond*): Buna seira, Gion. Te isch bain nia. Questa eda igls signuors digl militar òn tuttegna duvro igl giudezi e betg la schablona. Ma smarvegl! Igl è neir basigns tgi te ans reivas. Betg avonda tgi ia sun invalid, schi stò er anc quel bel vallader neir ans piglier davent la fantschela. Ossa stainsa frestgs. Igl è robas da perder igl giudezi!

Gion (*en po da vilo*): I fiss sto pi inditgia da duvrar a taimp il giudezi. Schi pardez la fantschela, schi ischas vusez la colpa. Ossa vazez cant toc tgi ischas rivo con la vossa stinadadad.

Tumasch: Ossa angal planet...

Gion: Ossa na taia betg ple! Schi na fissas betg sto adegna se pigls igls cun la vossa Marionna da Mulegn, az vessa gio da dei detg scu tgi las tgossas stattan. E tiers quegl na vaia er mai m'immagino tgi perdas schi bod l'aversiun cunter la fantschela da Surselva. Ma tgi saptgas, Marionna savez maridar vusez, schi vez tant interess per ella. Ia veva fatg oters plans. Ma vossa colpa suna ossa davos giu e poss vurdar scu en oter vo cun la parsuna tgi ia vess gia gugent e tgi carteva d'az preschantar en de scu la mia spusa. Quegl è pitost robas da perder igl giudezi!

Tumasch: Ossa schi te vol lascher neir er mè a pled, schi lessa deir gugent er ia duas parolas. Danonder diavel ast er tot an en'eda tanta eloquenza? Schiglio eras adegna met, cur tg'ia leva trer igl raschieni sen questa veia. E tgi at dei ossa tgi te vegias da maridar quella da Mulegn, he?

Gion: Aloura vaia marveglias tgenen oter spivintegl tg'am vez tscharnia, schi la Marionna n'az vo betg ple d'angro.

Tumasch: Igl nov spivintegl — — Mierta, tge rasposta at ò'la do?

Mierta: Rasposta favurevla.

Tumasch (*sa drizzond scu en pivun*): Igl nov spivintegl ò nom — — Mengia Caprau, la fantschela da leusi. Ancleist quegl?

Gion: Ossa stoia ma tschantar. Sun ia sturn u ischas vous?

Mierta: Sturns ischas prubabel tots dus. Ma savez tgi pigl vos teater maintga la persuna principala? (*Clamond or dad isch*): Mengia, Mengia, vea giu dabot.

Mengia (*antrond*): Sche tgei dat ei pia?

Mierta: Mengia, gida te quels dus cò or digl ambrogl. Testas deiras sa bineschan aveissas.

Mengia: Sche vus dus tgaus dirs de Surmir voleis buca secapir, sche jeu e quel cheu, nus vegnin speranza a capir in l'auter senza gronda bregia. Ne tgei manegias Gion?

Gion: La testa am gira anc adegna scu la roda digl molet. Ma tant vaia ossa tgapia, tgi nous dus ans dastgain avoir gugent, e tgi mies bap na sbova betg igl mond, schi ia igl main an tgesa ena spusa da Surselva.

Tumasch: Igl bap è cuntaint tg'el ò pudia la vantscher. Ossa lessa angal anc gugent veir ena tgossa: La tscheira tg'igl pover veterinari fascharo, cur tg'el sainta tgi Mengia igl vegia do en ratg. Quel ò quest'eda bain tschiff ena barba tgi tanscha anfign tera, hahaha.

4. scena

(Felix e Marionna reivan bratsch a bratsch)

Felix: Buna saira tuot la cumpagnia. Quai fa plaschair da chattar quia tuot la famiglia. E co stan las aczias, Jon, das-chain nus gratular?

Tumasch: Ossa tarlè qui. Oz è propa tot igl mond sanastro. Vez er santia en'eda egn a gratular cura tgi la sia spusa igl patta lò e vo cun en oter.

Felix: Ma uossa ch'El s-chüsa, char sar Tumasch, scha vain giòv à ün pa teater. Ma ouravant ch'El ans permetta da'ns preschantar:
 Marionna Tgaclo e Felix Nuotin
 han l'onur d'annunzchar lur müstà.

Tumasch: Quegl è anc migler! Ossa el propa quest omet co sturn. — E la malateia, tge egl aloura cun lezza?

Marionna: En' invenziun da la nossa fantascheia, sar Tumasch. Igl mies movel è san e frestg.

Tumasch: Scheia! E tge deist digl signun da la Drossa?

Marionna: Schi vous na fissas betg sto schi agito, vessas sieira-maintg sa fatg aint, tgi la Drossa è en' alp da bovs, e pigls bovs n'ins dovra a mies saveir nign signun.

Tumasch: Diavel aint! Ma e questas visitas nocturnas se Tgammunt, egl er quegl tot angal fantascheias?

Marionna: Invenziuns da Felix! O, lez vess invento anc bler per gidar igl sies amei or da la palé.

Tumasch: Tge deist Mierta, ia crei bod tgi ossa crescha a mè la barba.

Mierta: Ia at va detg la bel' antschatta, te fetschas miglier a filosofar e laschar a la giuvantetna igl maridar.

Tumasch: Te n'as betg tot igl tort. Am para tgi quels catter co sa seian ancletgs pulit, sch'els discorran er differentes idioms. Ia vi angal sperar tg'els s'ancleian er pigl avigneir schi bain scu els s'en ancletgs cura tg'igl è sto da manar mè davos la glieisch.

Ma ossa Mengia, oz isch anc fantschela. No cugls magiols. En spusalizi dobel da tala maniera stò neir bugnia an regla.

(Tots jon prentas.)

Mengia: Surselva e Surmir se capeschen stupent.

Marionna: Surmeir, Engiadegna s'òn er fitg gugent.

Tumasch: E tuna da quest' u da tschell' ava la tschantscha, clamain tots: e viva la verva rumantscha.

F e g n.